

Authors' contribution/
Wkład autorów:
A. Study design/
Zaplanowanie badań
B. Data collection/
Zebranie danych
C. Statistical analysis/
Analiza statystyczna
D. Data interpretation/
Interpretacja danych/
E. Manuscript preparation/
Przygotowanie tekstu
F. Literature search/
Opracowanie
piśmiennictwa
G. Funds collection/
Pozyskanie funduszy

**SIGNIFICANCE OF THE WAŁBRZYCH SPECIAL ECONOMIC ZONE
"INVEST PARK" FOR DEVELOPMENT
OF THE WAŁBRZYCH AGGLOMERATION**

**ZNACZENIE WAŁBRZYSKIEJ SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ
„INVEST PARK” W ROZWOJU AGLOMERACJI WAŁBRZYSKIEJ**

Agnieszka Mroczek-Czetwertyńska^{1(A,B,C,D,E,F)}, Beata Detyna^{1(A,B,C,D,E,F,G)}

¹The Angelus Silesius University of Applied Sciences in Wałbrzych
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu

Mroczek-Czetwertyńska, A., Detyna, B. (2019). Significance of the Wałbrzych Special Economic Zone "Invest Park" for development of the Wałbrzych agglomeration/ Znaczenie Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest Park” w rozwoju aglomeracji wałbrzyskiej. *Economic and Regional Studies*, 12(2), 136-145. <https://doi.org/10.2478/ers-2019-0013>.

ORIGINAL ARTICLE

JEL code: H76

Submitted:
April 2019

Accepted:
May 2019

Tables: 1
Figures: 4
References: 18

ORYGINALNY ARTYKUŁ
NAUKOWY

Klasyfikacja JEL: H76

Zgłoszony:
kwiecień 2019

Zaakceptowany:
maj 2019

Tabele: 1
Rysunki: 4
Literatura: 18

Summary

Subject and purpose of work: The main goal of the article is to prove the impact of the Wałbrzych Special Economic Zone (WSSE) "Invest Park" on the development of the Wałbrzych Agglomeration region. **Materials and methods:** The research carried out in 2017-2018 involved three groups of respondents: Wałbrzych Agglomeration residents, entrepreneurs and local government authorities. The study was supplemented with the information from WSSE "Invest Park".

Results: For all three groups of respondents, WSSE "Invest Park" plays an important role in the development of the Wałbrzych Agglomeration. Its creation had the greatest impact on reducing the unemployment rate and also on improving the infrastructure. It is also important that WSSE top many rankings, gaining the first position as one of the best investment areas.

Conclusions: Establishing the WSSE in the area of the Wałbrzych Agglomeration has had a significant impact on the development of the region. This development is visible in the activities undertaken in the zone, attracting investors and creating new investment areas.

Keywords: special economic zone, regional development, economic development, public aid

Streszczenie

Przedmiot i cel pracy: Głównym celem artykułu jest wykazanie jaki wpływ na rozwój regionu Aglomeracji Wałbrzyskiej ma Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna (WSSE) „Invest Park”.

Materiały i metody: Realizacja celu wymagała odniesienia do badań własnych przeprowadzonych w latach 2017 - 2018 na 3 grupach respondentów – mieszkańców Aglomeracji Wałbrzyskiej, przedsiębiorców oraz władz samorządowych. Badanie uzupełniono materiałami informacyjnymi Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest Park”.

Wyniki: W wyniku badań autorki podkreśliły zbieżność opinii trzech grup respondentów. Dla wszystkich badanych Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „Invest Park” odgrywa ważną rolę w rozwoju obszaru Aglomeracji Wałbrzyskiej. Jej utworzenie miało największy wpływ na zmniejszenie zjawiska bezrobocia w regionie a także na polepszenie infrastruktury liniowej i punktowej obszaru. Znaczenia nabiera również fakt, że WSSE wygrywa wiele rankingów, plasujących ją jako jeden z najlepszych obszarów inwestycyjnych w Polsce.

Wnioski: W kontekście obranego celu pracy, w opinii autorek utworzenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej na obszarze Aglomeracji Wałbrzyskiej miało istotny wpływ na rozwój regionu. Jednocześnie rozwój ten jest ciągle widoczny w podejmowanych w strefie działaniach, pozyskiwaniu nowych inwestorów i tworzeniu nowych obszarów inwestycyjnych.

Słowa kluczowe: specjalna strefa ekonomiczna, rozwój regionu, rozwój gospodarczy, pomoc publiczna

Address for correspondence/ Adres korespondencyjny: dr Agnieszka Mroczek-Czetwertyńska (ORCID 0000-0001-9760-7260), dr Beata Detyna (ORCID 0000-0002-4854-8433), Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu, Instytut Przyrodniczo-Techniczny, ul. Zamkowa 4, 58-300 Wałbrzych, Polska; e-mail: aczetwertynska@gmail.com, beata.detyna@wp.pl

Journal indexed in/ Czasopismo indeksowane w: AGRO; AgEcon Search; Baidu Scholar; BazEkon; CEON; CNKI Scholar; CNPIEC – cnpLINKer; EBSCO Discovery Service; Google Scholar; Index Copernicus ICV 2018: 100,00; J-Gate; KESLI-NDSL; Naviga (Softweco); POL-index; Polish Ministry of Science and Higher Education, 2015-2018: 9 points; Primo Central (ExLibris); QOAM; ReadCube; Summon (Serials Solutions/ProQuest); TDNet; WanFang Data; WorldCat (OCLC). **Copyright:** © 2019 Pope John Paul II State School of Higher Education in Białą Podlaską, Agnieszka Mroczek-Czetwertyńska, Beata Detyna. All articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

Introduction

Rules and procedures of establishing special economic zones (SEZ) in Poland, along with information on their management and business conditions, are regulated by the Act dated 20 October 1994 on Special Economic Zones, as amended. According to the provisions of the document, a zone is a separate, uninhabited part of the territory of Poland where economic activity may be conducted (Act of 20 October 1994 on the Special Economic Zones). An important aspect of establishing of the SEZ is skillful combination of needs of investors and social & economic needs of the population in order to contribute to the acceleration of the economic growth of the region. Entrepreneurs, who locate their offices in the areas where the special economic zones are established, have numerous privileges such as tax exemptions, access to developed lands, participation in clusters, cooperation in scope of needs of the labor market in the zone. In 2018 an Act came into force, which aims to extend the economic zone into the entire Poland. It extends investment opportunities by 99.2%. Under the new regulations, the entire territory of the country can be used for business activities. The new provisions of the Act are intended to be an incentive for investors both, from Poland and abroad (Report - Polish Investment Zone 2018, access 10.04.2019). However, the results of these legislative changes will have to wait.

The subject of this paper is the Wałbrzych Special Economic Zone "INVEST PARK" (WSEZ). The zone is located in 58 communes, in 4 voivodships, in the area equal 3774 hectares (<https://invest-park.com.pl/>, access 11.04.2019). In the 2018 report on the Special Economic Zones, taking into account the scale of the investment, the WSEZ achieved a result equal PLN 4.5 billion. This means support for 48 investment projects, which will stimulate 1400 new jobs (<http://www.bosetti-blog.pl/raport-2018-ze-specjalnych-stref-ekonomicznych-liderami-katowicka-i-walbrzyska/>, access 11.04.2019).

The success of the WSEZ is based on 3 pillars, i.e. the involvement of all entities affecting the economic reality, transfer to the representatives of small and medium enterprises of information on the opportunity to get the support, and the development of investments in Poland, i.e. support for 4.0 industry, electro mobility, renewable energy, investment policy directed to Asian countries (Badora, 2017).

The research area was limited to the region of the Wałbrzych Agglomeration (WA), which currently covers 1748 km² (i.e. 9.46% of the area of the Lower Silesia Voivodship). Approx. 18,3% of the AW area are urban areas (for the entire Dolnośląskie Voivodship this index equals approx. 11%). The Agglomeration area, and in particular the leader - Wałbrzych, suffered from structural changes that have been taking place in the economy over the last half-century. Very industrial region (raw materials extraction) had to rapidly develop alternative functions to ensure continuity of functioning (Czetwertyński, Czetwertyńska, 2018). The aim of the article is to

Wstęp

Zasady oraz tryb tworzenia specjalnych stref ekonomicznych (SSE) w Polsce, wraz z informacjami na temat sposobów zarządzania nimi oraz warunkami prowadzenia działalności gospodarczej, reguluje ustawa z dnia 20 października 1994 roku o specjalnych strefach ekonomicznych wraz z późniejszymi zmianami. Zgodnie z zapisami dokumentu strefą nazywa się wyodrębnioną, niezamieszkałą część terytorium Polski, na której może być prowadzona działalność gospodarcza (Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych; Klimek, 2018). Ważnym aspektem tworzenia SSE jest takie umiejętne łącznie potrzeb inwestorów z potrzebami społeczno-ekonomicznymi ludności aby przyczynić się do przyspieszenia rozwoju gospodarczego regionu. Przedsiębiorcy, którzy lokują swoje siedziby na obszarach objętych specjalnymi strefami ekonomicznymi mają liczne przywileje, tj. m.in. ulgi podatkowe, dostępność do uzbrojonego terenu, udział w klastrach, współpraca w zakresie uwzględniania w procesie kształcenia potrzeb rynku pracy w strefie. W 2018 roku, weszła w życie ustawa, której celem jest objęcie strefą ekonomiczną całej Polski, co zwiększa możliwości inwestycyjne o 99.2%. W ramach nowych przepisów cały obszar kraju może być przeznaczony na działalność gospodarczą. Nowe zapisy ustawy mają stać się zachętą dla inwestorów zarówno z Polski jak i z zagranicy (Raport Polska Strefa Inwestycji 2018, dostęp 10.04.2019). Jednak na rezultaty tych zmian w przepisach trzeba będzie jeszcze poczekać.

Przedmiotem rozważań autorkę jest Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST PARK” (WSSE). Strefa zlokalizowana jest w 58 gminach, w 4 województwach, na obszarze 3774 ha (<https://invest-park.com.pl/>, dostęp 11.04.2019). W raporcie z 2018 roku, dotyczącym Specjalnych Stref Ekonomicznych mając na uwadze skalę inwestycji, WSSE osiągnęła wynik 4,5 mld zł. Oznacza to wsparcie 48 projektów inwestycyjnych, dzięki którym powstanie 1400 nowych miejsc pracy (<http://www.bosetti-blog.pl/raport-2018-ze-specjalnych-stref-ekonomicznych-liderami-katowicka-i-walbrzyska/>, dostęp 11.04.2019).

Sukces WSSE oparty jest na 3 filarach tj. zaangażowaniu wszystkich podmiotów, kształtujących rzeczywistość gospodarczą, dotarciu do przedstawicieli małych i średnich przedsiębiorstw z informacją o możliwościach aplikowania o wsparcie, oraz rozwój inwestycji w Polsce tj. wspieranie przemysłu 4.0, elektromobilność, energia odnawialna, polityka inwestycyjna ukierunkowana na kraje azjatyckie (Badora, 2017).

Obszar badawczy zawężono do regionu Aglomeracji Wałbrzyskiej (AW), który aktualnie obejmuje 1748 km² (tj. 9,46% obszaru województwa dolnośląskiego). Około 18,3% powierzchni AW stanowią obszary miejskie (dla całego województwa dolnośląskiego wskaźnik ten wynosi ok. 11%). Obszar Aglomeracji, a w szczególności lider obszaru Wałbrzych, wyraźnie ucierpiał na skutek przemian strukturalnych, jakie dokonały się w gospodarce na przestrzeni ostatniego półwiecza. Region silnie industrialny (wydobycie surowców) musiał w szybkim tempie rozwinąć alter-

show the influence of the WSEZ on the development of the region of the Wałbrzych Agglomeration. In order to achieve this goal, first of all authors used own surveys conducted among the inhabitants and entrepreneurs of the Wałbrzych Agglomeration in the period from 01.04.2017 to 30.03.2018. They assessed the impact of the WSEZ on the development of WA, awarding grades from 1 to 5, where: 1 - meant very bad, 2 - bad, 3 - sufficient, 4 - good, and 5 - very good. An integral part of the survey was a questionnaire survey conducted among local governments, forming the Wałbrzych Agglomeration in the period from 26.02. to 31.03.2018. The survey was extended by data obtained from the WSEZ Invest Park.

Genesis of establishing the WSEZ Invest Park

The Wałbrzych Special Economic Zone Invest Park was established in 1997. It was created as a response to high unemployment in the region, resulting from closed mines and collapse of the textile and porcelain industry. For example, in 1994 the unemployment rate in Wałbrzych equaled approx. 25%, in 2014 approx. 14%, while in January 2019 it was only 5.9% (<http://walbrzych.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy>, access 12.04.2019). At the first stage of the development, the zone covered 259 hectares - the cities: Wałbrzych, Dzierżonów, Kłodzko and Nowa Ruda.

Almost a decade later, the area of functioning of the WSEZ went up 15 times and presently 220 companies are located in the investment areas. The total amount of invested funds equals to PLN 27 billion (Table 1). Enterprises with Polish and foreign capital have located their plants in the zone in the area of the Wałbrzych agglomeration:

- Czech Republic - 2% of enterprises,
- Spain - 2% of companies,
- Denmark - 2% of enterprises,
- The Netherlands - 2% of companies,
- Belgium - 2% of companies,
- Sweden - 4% of companies,
- France - 6% of companies,
- South Korea - 6% of companies,
- Switzerland - 6% of enterprises,
- Italy - 8% of enterprises,
- Germany - 10% of companies,
- Japan - 18% of enterprises,
- Poland - 32% of enterprises.

Taking into account the size of the conducted business activity, there are micro (2%), small (58%), medium (10%) and large enterprises (30%) operating in the zone. From the point of view of their location, most companies are located in the Wałbrzych, Świdnica and Żarów sub-zones; totally 80% of all the companies (Figure 1).

Half of the enterprises located in the zone are automotive and metalworking companies. They account for 50% of the total number of companies. Other industries are not dominant and pose just a small percentage of businesses (Figure 2).

natywne funkcje aby zapewnić ciągłość funkcjonowania (Czterwertyński, Czterwertyńska, 2018). Celem artykułu jest wykazanie jaki wpływ ma WSSE na rozwój regionu Aglomeracji Wałbrzyskiej. Dla osiągnięcia tego celu wykorzystano przede wszystkim badania własne przeprowadzone wśród mieszkańców oraz przedsiębiorców Aglomeracji Wałbrzyskiej, w okresie od 01.04.2017 r. do 30.03.2018 r. Oceniali oni wpływ WSSE na rozwój AW, przyznając oceny w skali od 1 do 5, gdzie: 1 – oznaczało ocenę bardzo złą, 2 – złą, 3 – dostateczną, 4 – dobrą, a 5 – bardzo dobrą. Integralną częścią badań były badania ankietowe, przeprowadzone wśród samorządów, tworzących Aglomerację Wałbrzyską w okresie od 26.02. do 31.03.2018r. Badania ankietowe zostały wsparte danymi uzyskanymi od WSSE „Invest Park”.

Geneza powstania WSSE Invest Park

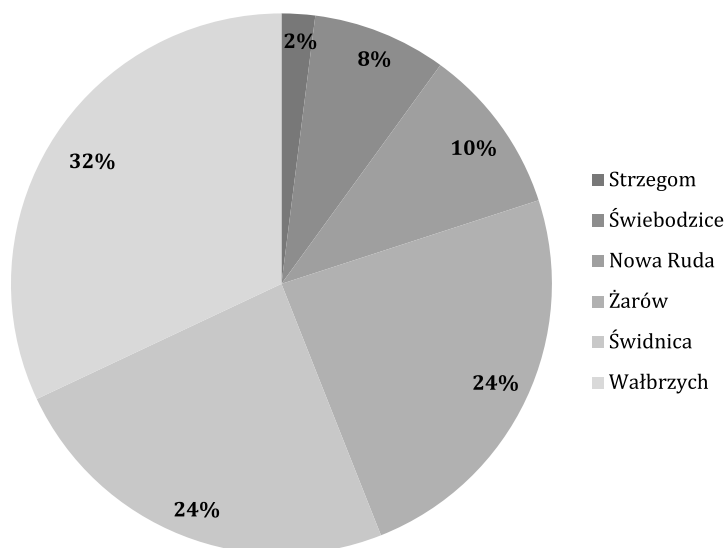
Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „Invest Park” została utworzona w 1997 roku. Powstała jako odpowiedź na wysokie bezrobocie w regionie, wynikające z zamknięcia kopalń i upadku przemysłu włókienniczego oraz porcelanowego (Woźniak, 2013). Przykładowo w 1994 r. stopa bezrobocia w Wałbrzychu wynosiła ok. 25%, w 2014 r. ok. 14%, podczas gdy w styczniu 2019 r. było to już tylko 5,9% (<http://walbrzych.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy>, dostęp 12.04.2019). W pierwszej fazie rozwoju strefa obejmowała 259 ha – miasta Wałbrzych, Dzierżonów, Kłodzko oraz Nowa Ruda.

Niemal dekadę później obszar funkcjonowania WSSE powiększył się 15-krotnie, a na terenach inwestycyjnych ulokowanych jest 220 przedsiębiorstw. Łączna kwota zainwestowanych środków wynosi 27 mld PLN (tab.1.). Swoje zakłady w strefie, na obszarze Aglomeracji Wałbrzyskiej, ulokowały przedsiębiorstwa z kapitałem polskim i zagranicznym:

- Czechy – 2% przedsiębiorstw,
- Hiszpania – 2% przedsiębiorstw,
- Dania – 2% przedsiębiorstw,
- Holandia – 2% przedsiębiorstw,
- Belgia – 2% przedsiębiorstw,
- Szwecja – 4% przedsiębiorstw,
- Francja – 6% przedsiębiorstw,
- Korea Południowa – 6% przedsiębiorstw,
- Szwajcaria – 6% przedsiębiorstw,
- Włochy – 8% przedsiębiorstw,
- Niemcy – 10% przedsiębiorstw,
- Japonia – 18% przedsiębiorstw,
- Polska – 32% przedsiębiorstw.

Biorąc pod uwagę wielkość prowadzonej działalności gospodarczej, w strefie funkcjonują mikro (2% ogółu), małe (58% ogółu), średnie (10% ogółu) oraz duże przedsiębiorstwa (30% ogółu). Z punktu widzenia ich lokalizacji największe firm znajduje się w podstrefie wałbrzyskiej, świdnickiej oraz żarowskiej, łącznie 80% wszystkich przedsiębiorstw (rysunek 1).

Połowa przedsiębiorstw ulokowanych w strefie, to firmy branży motoryzacyjnej oraz obróbki metali. Stanowią one łącznie 50% ogółu. Pozostałe branże nie dominują, stanowiąc niewielki odsetek przedsiębiorstw (rysunek 2).

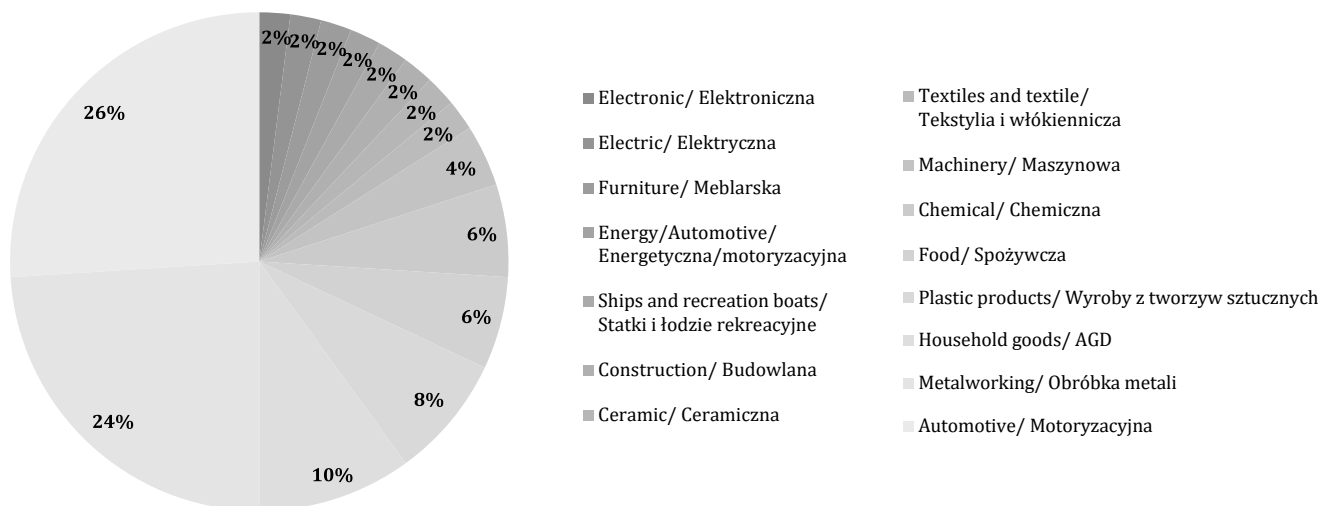

Figure 1. Location of companies in the Wałbrzych Special Economic Zone Invest Park, as of March 2019

Rysunek 1. Lokalizacja przedsiębiorstw w Wałbrzyskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej „Invest Park”, stan na marzec 2019

Source: Own calculations based on data from the WSEZ Invest Park.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WSSE Invest Park.

Figure 2. Industry sectors in the Wałbrzych Special Economic Zone “Invest Park”, as of March 2019

Rysunek 2. Branże przedsiębiorstw w Wałbrzyskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej „Invest Park”, stan na marzec 2019

Source: Own calculations based on data from the WSEZ Invest Park.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WSSE Invest Park.

Table 1. Enterprises in the Wałbrzych Economic Zone located in the area of the Wałbrzych Agglomeration

Tabela 1. Przedsiębiorstwa Wałbrzyskiej Strefy Ekonomicznej zlokalizowane na obszarze Aglomeracji Wałbrzyskiej

Company's name/ Nazwa firmy	City/ Miasto	Size of the enterprise/ Wielkość przedsiębiorstwa	Share capital/ Kapitał główny
AGC Glass Poland sp. z o.o.	Wałbrzych	large/ duże	Czech/ Czechi
Cersanit III S.A.	Wałbrzych	large/ duże	Poland/ Polska
Faurecia Wałbrzych S.A.	Wałbrzych	large/ duże	France/ Francja
Mando Corporation sp. z o.o.	Wałbrzych	small/ małe	South Korea/ Korea Południowa
Maxpro CNC sp. z o.o.	Wałbrzych	micro/ mikro	Poland/ Polska
Migapol sp. z o.o.	Wałbrzych	large/ duże	Germany/ Niemcy
NSK Steering Systems Europe Polska sp. z o.o.	Wałbrzych	large/ duże	Japan/ Japonia

OPALEX sp. z o.o.	Wałbrzych	small/ małe	Poland/ Polska
KOPEX-WAMAG Sp. z o.o.	Wałbrzych	small/ małe	Poland/ Polska
Poland Smelting Technologies - POLST Sp. z o.o.	Wałbrzych	small/ małe	Japan/ Japonia
Quin Polska sp. z o.o.	Wałbrzych	large/ duże	Germany/ Niemcy
RONAL - POLSKA sp. z o.o.	Wałbrzych	large/ duże	Switzerland/ Szwajcaria
Toyota Motor Manufacturing Poland sp. z o.o.	Wałbrzych	large/ duże	Japan/ Japonia
Toyota Tsusho Europe Societe Anonyme Branch in Poland - Wałbrzych	Wałbrzych	small/ małe	Japan/ Japonia
Tristone Flowtech Poland sp. z o.o.	Wałbrzych	large/ duże	France/ Francja
Corthinx sp. z o.o.	Wałbrzych	small/ małe	Poland/ Polska
AKS Precision Ball Polska sp. z o.o.	Żarów	small/ małe	Japan/ Japonia
Bridgestone Diversified Products Poland sp. z o.o.	Żarów	large/ duże	Japan/ Japonia
Colorobbia Polska sp. z o.o.	Żarów	small/ małe	Spain/ Hiszpania
Daicel Safety Systems Europe sp. z o.o.	Żarów	large/ duże	Japan/ Japonia
Electrolux Poland sp. z o.o. - Żarów	Żarów	small/ małe	Sweden/ Szwecja
Franc Textil sp. z o.o.	Żarów	small/ małe	Poland/ Polska
King Chicken Feed sp. z o.o.	Żarów	medium/ średnie	Poland/ Polska
Steel.s Poland sp. z o.o.	Żarów	large/ duże	Italy/ Włochy
T&P Polska sp. z o.o.	Żarów	large/ duże	Italy/ Włochy
Best Heating Systems sp. z o.o.	Świdnica	small/ małe	Poland/ Polska
CLOOS-POLSKA sp. z o.o.	Świdnica	small/ małe	Poland/ Polska
Colgate-Palmolive Manufacturing Poland sp. z o.o.	Świdnica	large/ duże	Switzerland/ Szwajcaria
Electrolux Poland sp. z o.o. - Świdnica	Świdnica	small/ małe	Sweden/ Szwecja
FORMA SYSTEM sp. z o.o.	Świdnica	small/ małe	Denmark/ Dania
Klingenburg International sp. z o.o.	Świdnica	medium/ średnie	Germany/ Niemcy
Nifco Poland sp. z o.o.	Świdnica	small/ małe	Japan/ Japonia
Sonel S.A.	Świdnica	medium/ średnie	Poland/ Polska
TAMA Polska sp. z o.o.	Świdnica	large/ duże	Holland/ Holandia
THT Produkcja Opakowań Przemysłowych sp. z o.o.	Świdnica	small/ małe	Poland/ Polska
Solgaz sp. z o.o.	Świdnica	small/ małe	Poland/ Polska
ALMES Poland sp. z o.o.	Świdnica	small	Italy/ Włochy
ARYZTA Polska sp. z o.o.	Strzegom	small/ małe	Switzerland/ Szwajcaria
I.T.R. Poland sp. z o.o.	Nowa Ruda	small/ małe	Italy/ Włochy
Orion PU sp. z o.o.	Nowa Ruda	small/ małe	Poland/ Polska
Umicore Autocat Poland sp. z o.o.	Nowa Ruda	small/ małe	Belgium/ Belgia
ZPAS - NET sp. z o.o.	Nowa Ruda	small/ małe	Poland/ Polska
Framo Morat Polska sp. z o.o.	Nowa Ruda	small/ małe	Germany/ Niemcy
Enwar sp. z o.o.	Świebodzice	small/ małe	Poland/ Polska
Kelvion Machine Cooling Sp. z o.o.	Świebodzice	small/ małe	Germany/ Niemcy
SEGPO-REFA sp. z o.o.	Świebodzice	small/ małe	France/ Francja
VASCO-TECH sp. z o.o. Sp. k.	Świebodzice	small/ małe	Poland/ Polska
Yagi Poland Factory sp. z o.o.	Żarów	small/ małe	Japan/ Japonia
KCP sp. z o.o.	Żarów	medium/ średnie	South Korea/ Korea Południowa
ILP sp. z o.o.	Żarów	medium/ średnie	South Korea/ Korea Południowa

Source: Own calculations based on data from the WSEZ Invest Park.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WSSE Invest Park.

Maciej Badora, President of the WSEZ, believes that the zone, which was established in order to solve the growing phenomenon of unemployment and to counteract social exclusion, fulfilled the task established for it. New challenges faced by the WSEZ management include attracting high value-added investments, setting up a network of partners and specialized workplaces. A great challenge, in the President's opinion, is to maintain the present development dynamics and investment in people (both, the meaning of the society and labor), and cooperation between zones, entrepreneurs, local governments and scientific entities becomes key one (Badora, 2017; Detyna, Czetwertyńska, 2018).

Significance of the Wałbrzych Special Economic Zone for the development of the Wałbrzych Agglomeration - own research

While conducting the survey from 2017 to 2018, the authors developed on-line questionnaires addressed to various interested groups i.e. inhabitants (1150 persons), entrepreneurs (40 entities) and local governments (19 local government units). One of the elements of the survey concerned opinions of the respondents on the influence of the Wałbrzych Special Economic Zone Invest Park on the development of the Wałbrzych Agglomeration.

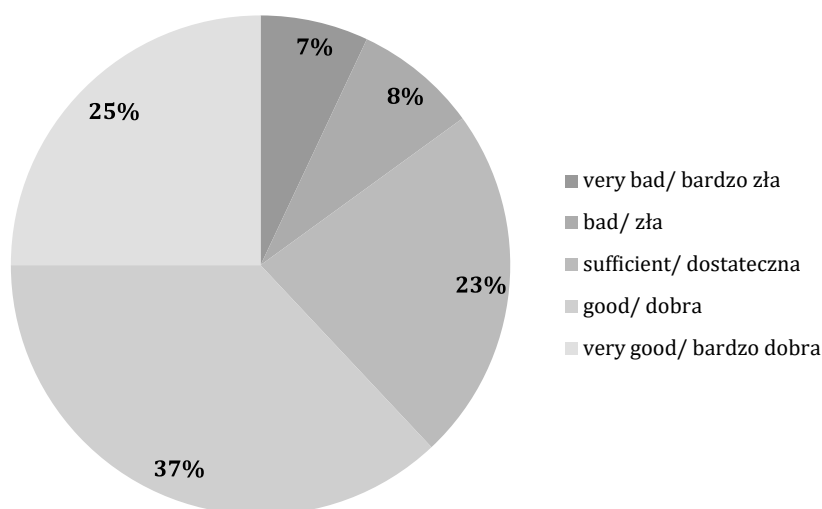
Residents and entrepreneurs, when assessing (in the period from 01.04.2017 to 30.03.2018) the impact of the WSEZ on the development of the WA, awarded grades from 1 to 5, where: 1 - meant very bad, 2 - bad, 3 - sufficient, 4 - good, and 5 - very good. An important conclusion of the survey is that 62% of the surveyed inhabitants indicated that the functioning of the WSEZ has a very large and significant impact on the entire agglomeration area. Only 15% assessed the operation of the zone negatively (badly and very badly) (Figure 3).

Prezes WSSE Maciej Badora, uważa, że strefa, która została powołana w celu rozwiązania nasilającego się zjawiska bezrobocia a także przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, spełniła zadanie jakie przed nią postawiono. Nowymi wyzwaniem, jakie stoją przed zarządem WSSE są m.in. przyciąganie inwestycji o dużej wartości dodanej, tworzenie sieci kooperantów a także wyspecjalizowanych miejsc pracy. Dużym wyzwaniem, w opinii Pana prezesa jest utrzymanie dotychczasowej dynamiki rozwoju oraz inwestycje w ludzi (zarówno w kwestii społecznej jak i pracowniczej), a kluczowa staje się kooperacja pomiędzy strefami, przedsiębiorcami, samorządami a także jednostkami naukowymi (Badora, 2017; Detyna, Czetwertyńska, 2018).

Znaczenie Wałbrzyskiej Strefy Ekonomicznej dla rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej - badania własne

Realizując badania ankietowe w latach 2017 - 2018, autorki opracowały kwestionariusze on-line skierowane do różnych grup interesariuszy tj. mieszkańców (1150 osób), przedsiębiorców (40 podmiotów) oraz samorządowców AW (19 jednostek samorządu terytorialnego). Jeden z elementów przygotowanego badania dotyczył opinii badanych na temat wpływu WSSE „Invest Park” na rozwój Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Mieszkańcy oraz przedsiębiorcy, oceniając (w okresie od 01.04.2017 r. do 30.03.2018 r.) wpływ WSSE na rozwój AW przyznawali oceny w skali od 1 do 5, gdzie: 1 - oznaczało ocenę bardzo złą, 2 - złą, 3 - dostateczną, 4 - dobrą, a 5 - bardzo dobrą. Ważnym wnioskiem płynącym z tego badania jest fakt, że 62% badanych mieszkańców wskazało, że funkcjonowanie WSSE ma bardzo duży i duży wpływ na cały obszar aglomeracyjny. Jedynie 15% ocenia działanie strefy negatywnie (źle i bardzo źle) (rysunek 3).

Figure 3. Assessment of the impact of the WSEZ on the development of the Wałbrzych Agglomeration - opinions of inhabitants (2017-2018)

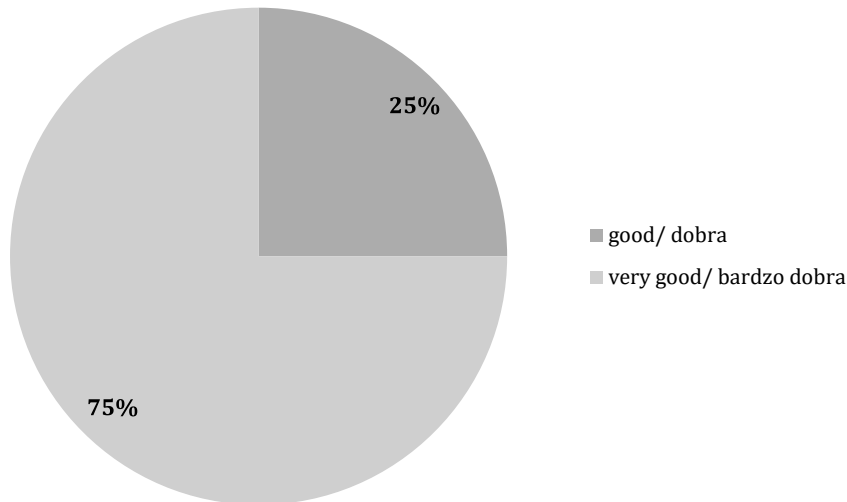
Rysunek 3. Ocena wpływu WSSE na rozwój Aglomeracji Wałbrzyskiej - opinie mieszkańców (2017-2018)

Source: Own elaboration.

Źródło: Opracowanie własne.

In the opinion of entrepreneurs, the result looks much better. It might result from the fact that the dominating group of companies participating in the survey were the companies located in the Wałbrzych Special Economic Zone. A very good grade was awarded by $\frac{3}{4}$ of the respondents and the good one by $\frac{1}{4}$ of the respondents (Figure 4).

W opinii przedsiębiorców wynik przedstawia się zdecydowanie korzystniej, być może wynika to z faktu iż dominującą grupą przedsiębiorstw biorących udział w badaniu były właśnie firmy, które zlokalizowane są w Wałbrzyskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej. Odpowiedź bardzo dobrą zaznaczyło $\frac{3}{4}$ respondentów, a dobrą $\frac{1}{4}$ ankietowanych (rysunek 4).

Figure 4. Assessment of the impact of the WSEZ on the development of the Wałbrzych Agglomeration - entrepreneurs' opinions (2017-2018)

Rysunek 4. Ocena wpływu WSSE na rozwój Aglomeracji Wałbrzyskiej – opinie przedsiębiorców (2017-2018)

Source: Own elaboration.

Źródło: Opracowanie własne.

Entrepreneurs also answered the question concerning the influence of the WSEZ on the development of their business activity. Half of the respondents assessed this impact as sufficient, 25% as good and another 25% as very good. There were no respondents who would negatively assess the impact of the Zone on running a business.

A supplement to the survey addressed to inhabitants and entrepreneurs was a questionnaire for employees working in local governments, who are members of the Wałbrzych Agglomeration (19 of 22 communes participated in the survey in the period from 26 February to 31 March 2018). The question concerning the influence of the WSEZ on the development of WA was "open". Opinions of local government officials were favorable and they make it is possible to make conclusions on the positive impact of the WSEZ on the region of the Wałbrzych Agglomeration. Namely:

- reduction of the unemployment in Wałbrzych and WA thanks to a wide range of job offers,
- supporting activities of the WA communes - marketing activities and substantive cooperation,
- increase in the budget inflows due to PIT of persons employed in the WSEZ,
- the geographical location of the WSEZ positively influences the willingness of people to settle in the particular communes of the WSEZ (including the management staff employed in the SEZ companies),

Przedsiębiorcy odpowiadali również na pytanie dotyczące wpływu WSSE na rozwój prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Połowa respondentów oceniła, że wpływ ten jest dostateczny, 25% przyznała ocenę dobrą i kolejne 25% ocenę bardzo dobrą. Nie było wśród ankietowanych osób, które negatywnie oceniłyby wpływ Strefy na prowadzenie firmy.

Uzupełnieniem badań skierowanych do mieszkańców i przedsiębiorców, była ankieta dla pracowników samorządów, będących członkami Aglomeracji Wałbrzyskiej (na 22 gminy - 19 z nich uczestniczyło w okresie od 26.02. do 31.03.2018 r. w badaniu). Pytanie dotyczące wpływu WSSE na rozwój AW miało formułę otwartą. Opinie samorządowców, były przychylne i pozwalają na sformułowanie wniosków o pozytywnym wpływie WSSE na region Aglomeracji Wałbrzyskiej. Są to:

- minimalizacja bezrobocia w Wałbrzychu i AW, dzięki szerokiej ofercie pracy,
- wspieranie działań gmin AW, poprzez działania marketingowe i współpracę merytoryczną,
- zwiększenie wpływu do budżetu z tytułu PIT osób zatrudnionych w WSSE,
- położenie geograficzne WSSE korzystnie wpływa na chęć osiedlania się ludzi w poszczególnych gminach AW (w tym kadry zarządzającej, zatrudnionej w firmach strefowych),
- rewitalizacja obszarów poprzemysłowych,
- czynnik kształtowania innowacyjności przedsiębiorstw, konkurencyjności, a także wspiera-

- revitalization of post-industrial areas,
- shaping the innovativeness of enterprises and their competitiveness, as well as support for investments directly aimed to maintain the existing jobs.

The respondents also expressed the opinion that the potential of the WSEZ is not fully met yet (there are still many reserves and a constant development of the investment offer is required).

The Wałbrzych Special Economic Zone contributed significantly to the decrease of the unemployment rate in the area of the Wałbrzych Agglomeration. The number of unemployed people has been regularly going down and this trend is particularly noticeable in the Głuszyba commune. The drop in 2018 equaled 76% compared to 2008. The urban commune Kamienna Góra, rural commune Walim, urban-rural communes Lubawka and Mieroszów recorded a decrease at the level equal 60%, while the lowest dynamics is recorded in the rural commune Dobromierz (a decrease by 14%). Taking into account the unemployment rate for the population at their production age, the highest percentage of the unemployed persons is found in the municipalities Dobromierz, Walim, Boguszów Gorce, Nowa Ruda and Boguszów Gorce. (Local Data Bank, 2019)

The transformations that are taking place on the labor market of the Wałbrzych agglomeration have their source not only in the demographic changes of the region, but also in investments in the infrastructure resulting from the dynamic development of SEZ. Moreover, in the context of the development of the labor market, an important challenge is to adjust the educational offer to the trends appearing in the local market. The decreasing number of the unemployed will only be sustainable if secondary schools and universities respond flexibly to the needs of the economy. This is promoted by activities undertaken for local and regional development, such as the establishment of an educational cluster INVEST in EDU. Also signals coming from the local government and business environments are important, directing actions to the benefit of future employees and employers (<https://invest-park.com.pl/o-strefie/invest-in-edu/>, access 10.04.2019).

Attention also should be paid to marketing operations and subject-matter cooperation realized to the benefit of the territorial self-governments of Wałbrzych Agglomeration by the WSSE Invest Park. The most interesting common operations comprise (<https://invest-park.com.pl/>, access on 20.05.2019):

- A contest "WSSE TechLAB" - dedicated for schools. It assumes production of movies by schools, intended to promote modern teaching methods - "Creative and innovative school!". Prizes are PLN 17k vouchers to purchase equipment for school laboratories;
- Sports initiatives for local community;
- Informative meetings supporting operations which promote innovative operations of micro, small and medium enterprises;
- Erection of production & storage hall in Wałbrzych for needs of micro and small

nia inwestycji bezpośrednio nakierowanych na utrzymanie już istniejących miejsc pracy.

Ankietowani wyrazili również opinię, iż potencjał WSSE nie jest jeszcze w pełni wykorzystany (jest jeszcze wiele rezerw i potrzebny jest ciągły rozwój oferty inwestycyjnej).

Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna w znacznym stopniu przyczyniła się do spadku bezrobocia na obszarze Aglomeracji Wałbrzyskiej. Liczba osób bezrobotnych systematycznie spada, a tendencja ta jest szczególnie zauważalna w gminie Głuszyca. Spadek w 2018 wyniósł 76% w porównaniu z rokiem 2008. Gmina miejska Kamienna Góra, gmina wiejska Walim, gmina miejsko - wiejska Lubawka oraz Mieroszów odnotowały spadek na poziomie 60%, podczas gdy najniższą dynamikę odnotowuje się w gminie wiejskiej Dobromierz (spadek o 14%). Biorąc pod uwagę wskaźnik osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności, w wieku produkcyjnym, najwyższy odsetek osób bezrobotnych znajduje się w gminach Dobromierz, Walim, Nowa Ruda oraz Boguszów Gorce. (Bank Danych Lokalnych, 2019)

Przeobrażenia, które zachodzą na rynku pracy Aglomeracji Wałbrzyskiej, mają źródło nie tylko w zmianach demograficznych regionu, ale jednocześnie w inwestycjach infrastrukturalnych wynikających z dynamicznego rozwoju SSE. Ponadto w kontekście rozwoju rynku pracy ważnym wyzwaniem jest dostosowanie oferty edukacyjnej do trendów, które pojawiają się na lokalnym rynku. Zjawisko zmniejszającej się liczby osób bezrobotnych będzie możliwe do utrzymania jedynie wówczas gdy szkoły średnie i uczelnie wyższe będą w sposób elastyczny reagowały na zapotrzebowanie gospodarki. Sprzyjają temu działania podejmowane na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego m.in. powołanie klastra edukacyjnego INVEST in EDU. Duże znaczenie mają również sygnały płynące ze środowisk samorządowych oraz biznesowych, ukierunkowujące podejmowanie działań na rzecz przyszłych pracowników i pracodawców (<https://invest-park.com.pl/o-strefie/invest-in-edu/>, dostęp 10.04.2019).

Warto także zwrócić uwagę na działania marketingowe i współpracę merytoryczną, która realizowana jest na rzecz samorządów terytorialnych Aglomeracji Wałbrzyskiej przez WSSE „Invest Park”. Do najciekawszych wspólnych działań należą (<https://invest-park.com.pl/>, dostęp 20.05.2019):

- Konkurs „WSSE TechLAB” - dedykowany szkołom, polegający na stworzeniu przez szkoły filmów promujących nowoczesne metody nauczania „Kreatywna i innowacyjna szkoła!”. Nagrodami w konkursie są vouchery w wysokości 17 tys. zł na wyposażenie szkolnych pracowni;
- Inicjatywy sportowe dla lokalnej społeczności;
- Spotkania informacyjne wspierające działania, które prowadzą do zwiększenia aktywności innowacyjnej mikro, małych i średnich przedsiębiorstw;
- Budowa hali produkcyjno-magazynowej w Wałbrzychu, na potrzeby lokalnych mikro- i małych przedsiębiorstw. Obiekt będzie miał za zadanie ułatwienie działalności firmom dzięki udostęp-

enterprises. The object is intended to simplify business of companies due to required infrastructure and, at the same time, support for their operations based on tax deductions;

Very important for the Wałbrzych Agglomeration there are numerous revitalization programs designed for areas, where the WSSE is located. These are long-term documents. Entries in the revitalization programs focus mostly on planning of the town planning operations coordinated by territorial self-governments. Their goal is such a conversion of the region to gain social benefits, as well as architectonic, planning and economic advantages. It should be outlined that these documents are to revive and change function of post-industrial cities (such as e.g. Wałbrzych, Nowa Ruda). In the area subject of examination these are:

- Communal Program of Wałbrzych Revitalization for years 2016-2025 (<http://rewitalizacja.walbrzych.pl/>, access on 20.05.2019),
- Local Revitalization Program for Nowa Ruda Commune for years 2017-2020 (<http://gmina.nowaruda.pl/uploads/files/LPR%20NRW%20ca%C5%82o%C5%9B%C4%87.pdf>, access on 20.05.2019),
- Local Revitalization Program for Strzegom Commune for years 2015-2025 (http://www.rewitalizacja.strzegom.pl/images/2016/11/uchwala_103-16_skan_LPR_Strzegom.pdf, access on 20.05.2019),
- Local Revitalization Program for Żarów City for years 2011-2020 (http://www.um.zarow.pl/www/strony/do_druku/aktualnosci/2015/rewitalizacja_miasta/2016/004-lpr.pdf, access on 20.05.2019),
- Local Revitalization Program for Świdnica City for years 2015-2024 (http://um.swidnica.pl/media/dokumenty/Rewitalizacja/2014/lokalny_program_rewitalizacji.pdf, access on 20.05.2019).

Conclusions

The aim of the article was to describe the influence of the WSEZ Invest Park on the region of the Wałbrzych Agglomeration. Considerations were based on statistical data and a questionnaire survey. Over the last 22 years, the number of investment areas in the Special Economic Zone has increased significantly, and so has the number of economic entities investing in the region and creating new jobs. These are micro, small, medium and large enterprises with Polish and foreign capital. One of the most important effects of the WSEZ Invest Park is a significant drop in the unemployment rate in the region of the Wałbrzych Agglomeration. The positive impact of inclusion of the Wałbrzych region into the special economic zone is noticeable for all of three groups of respondents (inhabitants, entrepreneurs and local governments), and it is supported by the indexes published by the Central Statistical Office and Labor Offices. An important aspect is also the aspect of cooperation between the SEZ management

nieniu odpowiedniej infrastruktury i jednocześnie wsparcie ich działań poprzez ulgi podatkowe;

Duże znaczenie dla rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej mają także liczne programy rewitalizacji opracowane dla obszarów, w których znajduje się WSSE. Są to dokumenty z długą perspektywą czasową. Zapisy programów rewitalizacyjnych skupiają się przede wszystkim na zaplanowaniu działań urbanistycznych oraz planistycznych, które koordynowane są przez samorządy terytorialne. Ich celem jest takie przekształcenie regionu by dążyć do korzyści społecznych, architektonicznych, planistycznych oraz ekonomicznych. Warto podkreślić, że dokumenty te w założeniu mają ożywić i zmienić funkcję miast poprzemysłowych (takich jak np. Wałbrzych, Nowa Ruda). Na badanym obszarze są to:

- Gminny Program Rewitalizacji Wałbrzycha na lata 2016-2025 (<http://rewitalizacja.walbrzych.pl/>, dostęp 20.05.2019),
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Ruda na lata 2017-2020 (<http://gmina.nowaruda.pl/uploads/files/LPR%20NRW%20ca%C5%82o%C5%9B%C4%87.pdf>, dostęp 20.05.2019),
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzegom na lata 2015-2025 (http://www.rewitalizacja.strzegom.pl/images/2016/11/uchwala_103-16_skan_LPR_Strzegom.pdf, dostęp 20.05.2019),
- Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Żarów na lata 2011-2020 (http://www.um.zarow.pl/www/strony/do_druku/aktualnosci/2015/rewitalizacja_miasta/2016/004-lpr.pdf, dostęp 20.05.2019),
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miasta Świdnica obejmujący lata 2015-2024 (http://um.swidnica.pl/media/dokumenty/Rewitalizacja/2014/lokalny_program_rewitalizacji.pdf, dostęp 20.05.2019).

Podsumowanie

Celem artykułu było wskazanie wpływu WSSE Invest Park na region Aglomeracji Wałbrzyskiej. Swoje rozważania oparto na danych statystycznych a także badaniu ankietowym. Na przestrzeni ostatnich 22 lat liczba terenów inwestycyjnych specjalnej strefy ekonomicznej znacznie się powiększyła, wraz z nimi rośnie liczba podmiotów gospodarczych, które inwestują w tym regionie, tworząc nowe miejsca pracy. Są to zarówno mikro, małe, średnie jak i duże przedsiębiorstwa z polskim jak i zagranicznym kapitałem. Jednym z najważniejszych efektów utworzenia WSSE Invest Park jest znaczący spadek bezrobocia w regionie Aglomeracji Wałbrzyskiej. Pozytywny wpływ objęcia regionu wałbrzyskiego specjalną strefą ekonomiczną zauważalny jest przez wszystkie trzy grupy respondentów (mieszkańców, przedsiębiorców oraz samorządowców), a poparty jest wskaźnikami Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędów Pracy. Ważnym aspektem jest także aspekt współpracy pomiędzy zarządem SSE a gminami AW. Działalność ta

board and the WA municipalities. This activity is based mainly on marketing aspects and a substantive support provided by local governments. At the same time, an educational cluster "Invest in EDU" was established, the aim of which is cooperation with commune authorities in order to adjust vocational education to the needs of the labor market. This undertaking is intended to forecast the demand for specific professions and specializations and, at the same time, to expand the offer of internships.

Respondents also pay attention to the fact that the functioning of SEZ in an area affected by such high unemployment rate is advantageous in terms of revitalization of post-industrial facilities. An example is the Science & Art Center and The Old Mine in Wałbrzych. This place became a tourist attraction, created in the area of the Julia (Thorez) Coal Mine. Former miners were employed to work in the Center as guides (<https://starakopalnia.pl/>, access 15.04.2019).

The conducted survey proves that the establishment of the Wałbrzych Special Economic Zone Invest Park has influenced the last 20 years of the region development of the Wałbrzych Agglomeration. Significant changes, that have taken place on the labor market, are a consequence of the needs reported by employers. At the same time, cooperation between local governments and the WSEZ results in positive benefits

opiera się w głównej mierze na aspektach marketingowych a także wsparciu merytorycznym samorządów terytorialnych. Jednocześnie powołany został klaster edukacyjny „Invest in EDU”, celem którego jest współpraca z władzami gmin w celu dostosowania szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy. Przedsięwzięcie to ma służyć prognozowaniu zapotrzebowania na konkretne zawody i specjalizacje a jednocześnie poszerzać ofertę staży oraz praktyk.

Respondenci zwracają także uwagę na fakt, że funkcjonowanie SSE na obszarze, który dotknięty był tak wysokim bezrobociem, sprzyja podejmowaniu działań rewitalizacyjnych obiektów przemysłowych. Przykładem może być Centrum Nauki i Sztuki Stara Kopalnia w Wałbrzychu. Miejsce to stało się atrakcją turystyczną, utworzoną na miejscu Kopalni Węgla Kamiennego Julia (Thorez). Do pracy w centrum zatrudnieni zostali byli górnicy, którzy pełnią funkcję przewodników (<https://starakopalnia.pl/>, dostęp 15.04.2019).

Z przeprowadzonych badań wynika, że utworzenie Wałbrzyskiej Strefy Ekonomicznej Invest Park miało wpływ na formowanie się ostatnich 20 lat regionu Aglomeracji Wałbrzyskiej. Znaczące zmiany jakie się dokonały na rynku pracy są konsekwencją potrzeb jakie zgłaszają pracodawcy. Jednocześnie współpraca pomiędzy samorządami a WSSE przynosi pozytywne korzyści

References/ Literatura:

1. Badora, M. (2017). Od Wydawcy. WSSE INFO. *Magazyn Wałbrzyskiej Specjalnej strefy Ekonomicznej „INVEST PARK”*, 4(14).
2. Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>.
3. Czetwertyński, S., Mroczek-Czetwertyńska, A. (2018). Znaczenie turystyki dla Wałbrzycha w perspektywie postindustrialnej. W: S. Bielawska (red), *Nowa Kronika Wałbrzyska*, tom 6 (s. 89-100). Wałbrzych: Fundacja MUSEION.
4. Detyna, B., Mroczek-Czetwertyńska, A. (2018). Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST-PARK” – analiza oferty inwestycyjnej na tle polskich stref ekonomicznych. W: T. Wysoczański (red.), *Nauka, Badania i Doniesienia Naukowe* (s. 72-82). Świebodzice: Idea Knowledge Future.
5. <http://gmina.nowaruda.pl/uploads/files/LPR%20NRW%20ca%C5%82o%C5%9B%C4%87.pdf>.
6. <http://rewitalizacja.walbrzych.pl/>.
7. http://um.swidnica.pl/media/dokumenty/Rewitalizacja/2014/lokalny_program_rewitalizacji.pdf.
8. <http://walbrzych.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analazy>.
9. <http://www.bosetti-blog.pl/raport-2018-ze-specjalnych-stref-ekonomicznych-liderami-katowicka-i-walbrzyska/>.
10. http://www.rewitalizacja.strzegom.pl/images/2016/11/uchwala_103-16_skan_LPR_Strzegom.pdf.
11. http://www.um.zarow.pl/www/strony/do_druku/aktualnosci/2015/rewitalizacja_miasta/2016/004-lpr.pdf.
12. <https://invest-park.com.pl/>.
13. <https://invest-park.com.pl/o-strefie/invest-in-edu/>.
14. <https://starakopalnia.pl/>.
15. Klimek, D. (2018). Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w specjalnych strefach ekonomicznych – problemy i dylematy. *Kwartalnik Naukowy Uczelni Vistula*, 2(56), 60-71.
16. Raport Polska Strefa Inwestycji, zmiany prawne i organizacyjne 2018, https://cdn.files.smcloud.net/t/media/files/Raport_Polska-Strefa-Inwestycji-2018.pdf.
17. Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych, Dz.U. 1994 nr 123 poz. 600.
18. Woźniak, E. (2013). Rola Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest-Park” w opinii mieszkańców Wałbrzycha. *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*, 24, 147-164.